

Påskedag – Ribe Domkirke

236 Påskeblomst! Hvad vil du her

218 Krist stod op af døde

224 Stat op, min sjæl i morgengry!

235 Verdens igenfødsel

Dåb: Herren strækker ud sin arm + Sov sødt, barnlille.

Nadver: 227 Som den gyldne sol frembryder

234 Som forårsolen morgenrød

Glædelig påske!

Det er godt, og det er glædeligt, at graven er tom påskemorgen, og det er godt, at den opstandne ikke er dér!

Som englen formulerer det til kvinderne ved graven: den opstandne er ikke blot stået op fra de døde og er ude af graven, han er gået i forvejen, til Galilæa, dvs. et andet sted – og et kendt sted: stedet, hvor de samme kvinder havde gået sammen med Jesus, før det blev påske.

Den opstandne er tilbage på Galilæas veje, går der med et plukket strå i hånden, slår følge med dem, han møder på sin vej, og taler til dem om Gud og Guds rige, idet han peger ud på markerne med såsæden og ud på dyrene gående i flok, og han stilner søens bølger og fylder deres garn med fisk.

Alt skal blive godt igen, melder englen således ved graven. Nat er afløst af morgen. Afsked af gensyn og møde.

Mere end vi kan sige os af os selv

Det er godt, at graven er tom påskemorgen. Ikke kun fordi Kristus er opstanden, men også fordi han og hans opstandelse ikke sådan er ligetil at få greb om.

Ligesom enhver grav fastholder os på den afstand, som er mellem levende og døde, sådan fastholder den tomme grav påskemorgen os på den afstand, der også er mellem os og den opstandne og det opstandelseshåb, han møder os med.

Kristus er opstanden! Ja. Og dette påskebudskab rummer mere end vi kan gribe med vores forstand og sanselse med vores øjne og ører. Her møder vi mere end vi kan sige os af os selv. Gud ske tak og lov!

Det er godt, at den opstandne er ude af graven og er et andet sted!

Et er påskemorgen at blive konfronteret med en tom grav. Den tomme grav giver trods alt plads til ikke blot en forhåbning, men også til al vores tvivl og mange også skeptiske spørgsmål.

Et andet vil desuden være direkte at stå overfor ham, den opstandne, ansigt til ansigt. Det skrækker, skønt det fryder, som salmedigteren Kingo formulerer det i en anden sammenhæng, hvor Gud melder sig i verden.

Opstandeshåbet er grænseoverskridende, umiddelbart irrationelt og umiddelbart så erfaringsfjernt, at der er brug for både lidt afstand og den formidling, som englen møder kvinderne med påskemorgen.

Det er således både godt og nødvendigt, at englen, som sidder der i sine hvide klæder inde i graven ikke er tavs, at den siger, hvad den tomme grav i sig selv ikke nødvendigvis siger, at Kristus er opstanden, at han ikke er i graven, men levende venter os – ja kommer os i møde et andet og hjemligt sted. Det er godt at få ord på det, som er sket: at Kristus er opstanden fra de døde og at døden ikke længere har det sidste ord.

Intet siden sidst

Den italienske forfatter Claudio Magris fortæller i sin nyeste roman *Intet retsligt efterspil* om to jødiske piger, Luisa og Esther, som overlevede Holocaust. De er blevet befriet og revet ud af det menneskeskabte dødsrige, de ufrivilligt havde måtte tage ophold i. De var og kunne med rette føle sig som oprejste, som opstandne fra de døde. De bor nu i den samme by.

Man skulle så synes, at de to piger, Luisa og Esther, kunne have meget glæde af hinanden videre frem i livet. De kunne hjælpe og støtte hinanden til at finde fodfæste og de kunne dele deres fælles mørke erindringer.

Men kun den ene af de to piger søger kontakt med den anden. Esther, hed den anden pige, hun vil ikke have med Luisa at gøre. Hun er direkte afvisende. Nærmest hadefuld skubber hun hver gang Luisa til side, ignorerer hende og søger andet selskab. Esther undgår hende tydeligvis. Hvorfor? Claudio Magris forklarer:

Kan man måske forestille sig at Lazarus ved et tilfælde møder én han kender fra underverdenen, begge med gusten og blålig hud fra den tid de har tilbragt dernede, og de to så hilser på hinanden og fortæller hvordan det er gået siden sidst? Nej, for efter (Rismøllen)(Læs: Holocaust) er der intet siden sidst. Der er ingen der træder uskadt ud af arken, som vugger

blidt på det rolige hav nu hvor syndfloden er ovre, og går i land på de smukke kyster. Der er ingen der har overlevet syndfloden, lige meget, hvad de fortæller os, for syndfloden er aldrig hørt op, havet er i stadig oprør. Kun fiskene, der ikke kerer sig om oprørte vande, har reddet livet. (Claudio Magris, *Intet retsligt efterspil*, s. 108.)

Med referencer til beretningen om Jesu opvækkelse af sin ven Lazarus og til syndflodsberetningen i 1. Mosebog gør Magris det her klart, at et menneske ikke går umærket gennem hverken dødsriget eller livet.

Som oprejste, overlevende, der stadig trækker vejret, er vi mærket af dødens skygge og af den syndflod, som aldrig hører op, selv når det er lavvande. Flod følger uundgåeligt ebbe. Flod truer stadigvæk, om det er naturkatastrofer, bombeanslag mod koptiske kirker, lastbiler, der mejer folk ned i europæiske byer eller kemiske angreb mod civile. Kaos med al dens ødelæggelse og død har stadig både magt og kraft og har sin indvirkning på vores liv og fællesskab med hinanden.

Jeg forstår i det lys sådan set godt Esther. Hendes uvilje mod at knytte bånd til Luisa. De to piger blev befriet, reddet fra tilintetgørelsen, er holocaustofre, men Esther ved, at hun har brug for andet og mere end at se fortiden i øjnene. Hun kan ikke leve af det, som er sket, af det forgangne, det alene styrker kun ængstelsen og frygten i hende.

Den, som har taget ophold i dødsriget, lærer måske at leve med erindringen, men glemmer næppe. Dagene i mørket er uafrystelige, bæres med i sindet, og hvis de to piger havde fundet sammen og begge havde vendt sig mod hinanden, ville de så kunne tale om andet og mere end det forgangne? Er det ikke sandt, hvad forfatteren Claudio Magris formulerer, at et sådan møde mellem to, som har været i dødsriget, altid vil være præget af, at der er intet at sige siden sidst.

Først døden så livet

Det er derfor lykken, ja glædeligt og godt, at englen ved den tomme grav påskemorgen kommer med nyt til os og nu lægger en fremtid frem foran os hver især. Englen påskemorgen vender os væk fra graven, dødsriget og peger i stedet netop ud på det nye liv, hvor den opstandne møder os.

Vi lever ikke kun i og gennem fortiden. Og vi lever heller ikke kun af, hvad vi kan sige os selv, at livet følges af døden, glæden af sorgen, mødet af afskeden. Englen lærer os noget andet: at graven er tom, at den døde er opstanden og at han møder os igen.

Englen forkynder her det, vi ikke kan sige af os selv, at det er døden, som har sin tid, mens livet som Guds barn er evigt i kraft af den gode Gud.

Man kan også sige det på en anden måde: Døden går forud for livet, og ikke omvendt.

Den italienske forfatter Claudio Magris trækker netop denne pointe frem og eksemplificerer det ved at pege på et særligt forhold ved Bibelens første fem bøger. Magris skriver:

Formålet var at vise at døden, alle menneskers død, kommer før livet, ikke efter. ...Moses skrev ... de første fem bøger i Det gamle Testamente, og i Femte Mosebog beretter han om sin egen død på Nebobjerget i Moab. Hans død ligger altså forud for det tidspunkt hvor han fortæller om den (s. 17-18).

Hvorvidt Moses selv skrev Mosebøgerne er et kapitel for sig, men de første fem bøger i Bibelen er i alt fald tilskrevet ham. Så lad os her tage det for pålydende, at den tilskrevne forfatter i Mosebøgerne skriver om sit eget liv og også om sin egen død.

Det sidste er ikke blot uvirkeligt og paradoksalt, at Moses selv skulle skrive om sin egen død og gravlæggelse, men det rummer imidlertid den opbyggelige pointe, at døden altså ikke får det sidste ord.

Mosebøgerne skildrer Moses' lange livsløb og rejse, men selv da historien om ham er slut, så er der altså en hånd, der skriver videre. Den opbyggelige pointe er, at livsløbet ikke blot går fra fødsel til død, men fra liv med død til et fortsat liv.

Døden er et vilkår for alt liv, skrøbelige og tidsbundne, som vi er, men døden er kun begyndelsen på enden, som er god. Det er opstandeshåbet.

Og det bliver også netop understreget i de ord, englen møder os med ved Jesu grav i dag påskemorgen.

Hvor er det godt og glædeligt, at englen sidder der, og fortæller os, at graven er tom, at den opstandne er væk og at han vil møde os derude et sted, at han slår følgeskab med os, hvor vi er.

Han er i Galilæa, der skal I se ham, siger englen. Når vi her i dag hører stedsnavnet Galilæa skal vi forsøge på at høre det, sådan som kvinderne hørte det påskemorgen i Jerusalem.

Når vi hører om Galilæa, skal vi høre andet og mere end navnet på et fjerntliggende landområde i det nordlige Israel. Galilæa er dagliglivet sted. Det var her, Jesus gik langs bredden af Genezareth sø og kaldte disciplene

til at følge sig(Mk1,17). Det var her disse kvinder havde mødt ham, og her de havde hørt ham forkynde Guds riges nærhed, set ham helbrede, gøre undere og op vække fra de døde.

Galilæa er verden, livet lige her, hvor vi lever og bor. Så når englen taler om, at den opstandne er i Galilæa, forkynder han Guds riges nærvær lige her og nu.

Står vi fortsat – som kvinderne påskemorgen i Jerusalem - med det ene ben i graven, hvor er det da godt, at englen skilter med Galilæa og viser os, at døden aldrig får det sidste ord.

Alt skal blive godt igen, melder englen således ved graven. Nat er afløst af morgen. Afsked af gensyn og møde.

Glædelig påske!
I Jesu navn Amen